

Internationale Conferentie “The Belgian police...A centre of excellence” Brussel 6 en 7 juni 2007

workshops 3: De basisfunctionaliteit recherche

*Frits Verhaeghe
Voorzitter Raad van Procureurs des Konings
Procureur des Konings te Kortrijk*

Inhoudsopgave

1.Inleiding en uitgangspunt

2.Het recherchemanagement

3.Beleidsprioriteiten

- 3.1.Het parketbeleidsplan
- 3.2.Het bepalen van de vervolgingsprioriteiten
- 3.3.Overlegcultuur
 - 3.3.1.Het Arrondissementeel Recherche Overleg (A.R.O).
 - 3.3.2.De vergaderingen met de Korpschefs
 - 3.3.3.De Zonale Veiligheidsraden (ZVR)
- 3.4.De capaciteitsproblematiek bij de politie als kritieke succesfactor
 - 3.4.1.De procureur des Konings moet de oplossing bieden.
 - 3.4.1.1.Opsporingsonderzoeken
 - 3.4.1.2.Gerechtelijke onderzoeken
 - 3.4.1.2.1.De positie van de onderzoeksrechter
 - 3.4.1.2.2. Oplossingen
 - 3.4.1.2.2.1.Het rapport van de Commissie Brice De Ruyver
 - 3.4.1.2.2.2.Het beperken en aflijnen van het gerechtelijk onderzoek
 - 3.4.2.Het procentuele aandeel van de lokale recherche

4.Besluit

5.Vragen?

1. Inleiding en uitgangspunt

Als Voorzitter van de Raad van Procureurs des Konings en lid van de Commissie Brice De Ruyver is het voor mij een eer U hierbij te woord te mogen staan.

Van mij wordt gevraagd wat meer uitleg te geven over het rapport van de Commissie Brice De Ruyver met betrekking tot de basisfunctionaliteit lokaal onderzoek en opsporing.

Liever dan het rapport van onze Commissie letterlijk te becommentariëren - U kan het immers nalezen - heb ik ervoor geopteerd om vanuit mijn eigen invalshoek, deze van procureur des Konings, deze functionaliteit te benaderen.

Eén der elementen van de excellente politiezorg is immers de gemeenschapsgerichte politie, die gesteund is op 5 pijlers, namelijk externe oriëntering, probleemoplossend werken, bekwame betrokkenheid, accountability en partnerschap.

Vooraf bij deze laatste twee pijler speelt de interactie politie-justitie (procureur des Konings, onderzoeksrechter) een grote rol met betrekking tot de basisfunctionaliteit recherche.

Opdat partnerschap en accountability op een zinvolle manier kunnen ingevuld worden is een **overlegcultuur** tussen politie en gerechtelijke overheden nodig.

En juist binnen die overlegcultuur moet **het researchmanagement**, waarvoor de procureur des Konings verantwoordelijk is, ervoor zorgen dat er een optimale aanwending gebeurt van de politionele én justitiële capaciteit.

2. Het researchmanagement

Een procureur des Konings die aan researchmanagement doet, stuurt beleidsmatig, beheersmatig en zaakgericht.

Beleidsmatig: de researchcapaciteit moet afgestemd worden op de **beleidsprioriteiten**.

Beheersmatig: om het recherchebeleid te kunnen sturen moet dit beleid eerst transparant en zichtbaar worden gemaakt en moeten er overlegmomenten worden ingebouwd tussen politie en magistratuur, in casu met de procureur des Konings en de onderzoeksrechters.

Zaakgericht : De procureur des Konings moet ervoor zorgen dat er duidelijke afspraken gemaakt worden omtrent doelstellingen, capaciteit (tactische, technische en ondersteunende recherche) en duur van het onderzoek (opsporings- of gerechtelijk onderzoek).

3. Beleidsprioriteiten

Overeenkomstig artikel 28ter, §1 van het Wetboek van Strafvordering moet de procureur des Konings de opsporingsprioriteiten in zijn arrondissement bepalen.

Daarvoor moet hij een **beleidsplan** opmaken, implementeren, evalueren en eventueel corrigeren.

3.1. Het parketbeleidsplan

De procureur des Konings moet een plan opmaken waarin hij omschrijft via welke maatregelen hij ervoor zal zorgen dat de strafrechtelijke feiten in zijn arrondissement, meestal aangebracht door de politie, binnen een maatschappelijk aanvaardbare termijn op een kwaliteitsvolle manier beoordeeld zullen worden.

Hij zal daarvoor de nodige richtlijnen opmaken in samenwerking met de politie.

Hoe duidelijker de **beleids- en vervolgingsprioriteiten** en de hieraan gekoppelde middelen en doelstellingen worden omschreven, hoe minder discussie er zal zijn over de inzet van de eerder schaarse politiecapaciteit.

3.2. Het bepalen van de vervolgingsprioriteiten

Inleidend dient hier gesteld dat de **Minister Van Justitie** verantwoordelijk voor de concrete uitwerking van het nationaal crimineel beleid en **het College van Procureurs-Generaal** in staat voor de implementatie van de ministeriële richtlijnen die de minister in dit kadert uitvaardigt.

De procureurs-generaal bij de hoven van beroep zorgen in hun rechtsgebied voor de coherente uitvoering en de coördinatie, onder hun leiding, van het strafrechtelijk beleid.

Aansluitend bij dit supra-arrondissementeel kader bepaalt **de procureur des Konings** zijn beleid en de prioriteiten die eruit voort vloeien in zijn (vierjaarlijks) parketbeleidsplan.

Best worden er ook actieplannen ingeschreven, die zorgen voor de operationele uitvoering van deze prioriteiten.

3.3. Overlegcultuur

Zoals reeds gesteld worden deze doelstellingen best in overleg met alle actoren, waaronder voornamelijk de politie, bepaald.

Daarvoor moeten politie en procureur des Konings optimaal gebruik maken van de diverse overleg- en beheersfora, zoals daar zijn:

3.3.1. Het Arrondissementeel Recherche Overleg (A.R.O).

Het ARO, onder leiding van de procureur des Konings, komt -verplicht- maandelijks bijeen en heeft hoofdzakelijk als voorwerp de coördinatie van de opdrachten van gerechtelijke politie en de organisatie van de uitwisseling van de informatie.

In dit overlegorgaan worden de praktische capaciteitsproblemen, zowel structurele- als ad hoc, besproken en, zo mogelijk, opgelost.

3.3.2.De vergaderingen met de Korpschefs

Het is aangewezen dat de Korpschefs van politie geregeld samen komen met hun procureur des Konings om diverse problemen en hun wederzijdse desiderata te bespreken.

3.3.3.De Zonale Veiligheidsraden (ZVR)

De ZVR is het forum bij uitstek om, in samenspraak tussen gerechtelijke en bestuurlijke overheid, eventuele politionele capaciteitsproblemen (bvb gebrek aan financiële middelen, personeelstekort, gebrek aan vorming en ervaring van personeel enz...) en discussies omtrent capaciteits-verdeling (bvb tussen lokale en federale politie) en –aanwending te bespreken en, zo mogelijk, op te lossen.

Immers, in het vierjaarlijks Zonaal Veiligheidsplan worden de prioritaire opdrachten en doelstellingen van de burgemeesters én van de procureur des Konings bepaald en geïntegreerd in een globale veiligheidsaanpak.

Deze prioriteiten dienen op elkaar afgestemd te worden en tevens dient bepaald hoe ze zullen gerealiseerd worden.

Dit houdt in dat er voldoende politionele capaciteit moet worden voorzien en ingeschreven in het ZVP voor het realiseren van deze door alle leden van de ZVR goedgekeurde prioriteiten en dat de procureur des Konings er zich toe verbindt deze prioriteiten ten volle op te volgen.

3.4.De capaciteitsproblematiek bij de politie als kritieke succesfactor

3.4.1. Indien de beschikbare politiecapaciteit niet volstaat om de diverse **opsporingsonderzoeken** én **gerechtelijke onderzoeken** op een kwaliteitsvolle uit te voeren, moet de procureur des Konings daarvoor een oplossing bieden.

3.4.1.1. Gaat het om **opsporingsonderzoeken** dan bepaalt de procureur des Konings de rangorde waarin de opdrachten die hij uitschrijft, worden uitgevoerd.

Daarvoor kan hij terugvallen op de **Col 2/02**, doch kan ook een verdere “aanpak op maat” uitwerken en geïndividualiseerde overeenkomsten met alle betrokkenen afsluiten.

Immers de Commissie De Ruyver dringt aan deze omzendbrief, en de wijze waarop zij wordt uitgevoerd, periodiek te monitoren en te actualiseren in functie van ingrijpende wijzigingen in het criminaliteitsbeeld of n.a.v. de aanwending van nieuwe technologieën (zoals een veralgemeend GSM-verkeer) bij het plegen van misdrijven.

3.4.1.2. Gaat het om **gerechtelijke onderzoeken** dan is het zoeken naar een oplossing delicaat door de specifieke situatie waarin de onderzoeksrechter zich in het Belgische rechtsstelsel bevindt.

3.4.1.2.1. De positie van de onderzoeksrechter

De onderzoeksrechter heeft, sinds de wet Franchimont, geen dubbele hoedanigheid meer van rechter en officier van gerechtelijke politie.

Artikel 56§1lid 3 Sv bepaalt dat de onderzoeksrechter zelf de handelingen mag verrichten die behoren tot de gerechtelijke politie, het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek. Dit heeft als **gevolg** dat de onderzoeksrechter niet gebonden is door het hierboven geschetst beleidsplan van de procureur des Konings noch door welke afspraak ook die in dit kader met de politie gemaakt werden (Col. 2/02, nationaal veiligheidsplan, zonaal veiligheidsplan) en die uiteraard haar vertaling vindt in de aanwending van de gerechtelijke politiecapaciteit.

Daarnaast kunnen ook **de burgerlijke partijstellingen** bij de onderzoeksrechter deze positionele capaciteit aantasten. De onderzoeksrechter kan immers rechtstreeks gevat worden (bvb. wanneer het opsporingsonderzoek geseponneerd werd) door het slachtoffer van een misdrijf via burgerlijke partijstelling.

Dit soms ongecontroleerd op gang kunnen brengen van de strafvordering door de burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter, is niet compatibel met het efficiënt managen van de beschikbare middelen van magistraten en politie.

3.4.1.2.2. Oplossingen

3.4.1.2.2.1. Het rapport van de Commissie Brice De Ruyver stelt in de aanbevelingen dat het belangrijk is de onderzoeksrechters te sensibiliseren zodat ook zij zich actief inschrijven in de vooropgestelde taakverdeling tussen lokale of federale politie.

Hun **vrijwillige betrokkenheid** bij het opmaken van het parketbeleidsplan, de keuze van de vervolgingsprioriteiten en hun deelname aan het arrondissementeel rechercheoverleg is daarvoor essentieel.

Het spreekt voor zich dat dit niet belet dat er op relatief korte termijn wordt gewerkt aan **structurele oplossing** voor de positie van de onderzoeksrechter.

In dit verband zijn er **twee mogelijke pistes**:

Een eerste optie is een wettelijke verankering van de taakverdeling zoals die momenteel in de Col. 2/02 is uitgewerkt.

Een tweede optie is resoluut kiezen voor het systeem van de rechter van het onderzoek en het herpositioneren van de onderzoeksrechter in het strafprocesrecht als garant maar niet als leider van het gerechtelijk onderzoek.

3.4.1.2.2. Het beperken en aflijnen van het gerechtelijk onderzoek

Het beperken (kwantitatief) van het aantal gerechtelijke onderzoeken, het duidelijk aflijnen van de saisine (het adiëren) van de onderzoeksrechter en het toezicht op die saisine kunnen soelaas bieden.

Ook het onderzoeksplan is hier aangewezen

-Kantitatief

Het gerechtelijk onderzoek moet beperkt worden tot zaken waarin het proportioneel en maatschappelijk verantwoord is om een onderzoeksrechter te adiëren.

-Saisine

Een scherp en duidelijk omschreven saisine samen met een toezicht op de uitbreiding van het gerechtelijk onderzoek moeten ervoor zorgen dat het gerechtelijk onderzoek niet uitdeint.

-Onderzoeksplan (case management)

De commissie De Ruyver adviseert om in complexe dossiers te werken met een onderzoeksplan. Dit onderzoeksplan wordt opgemaakt in samenspraak tussen de gerechtelijke overheden en de politie en gaat over de finaliteit van het onderzoek, de aan te wenden middelen en de tijdsperiode waarbinnen het onderzoek moet beëindigd worden.

3.4.2. het procentuele aandeel van de lokale recherche

De interpretatie van de PLP 10 met betrekking tot het procentuele aandeel van de lokale recherche en de taakinvulling ervan kunnen de recherche capaciteit aantasten

De commissie De Ruyver adviseert daarover het volgende:

“...het is essentieel dat men dezelfde vooraf vastgelegde termen en begripsomschrijvingen gebruikt. Wat betreft het voorgeschreven percentage (7 of 10 %) aan minimaal vereiste recherchecapaciteit moet het aantal leden bepaald worden in functie van het werkelijk aanwezig operationeel kader van het lokale politiekorps met uitsluiting van de agenten van politie. Voor de grootste lokale korpsen (cat. 5 die meer dan 600 personeelsleden tellen) zal de zonale veiligheidsraad vastleggen of het noodzakelijk is om de norm van 10 % te behalen, zonder vanzelfsprekend te dalen onder de 7 % van het operationeel kader. Deze afweging zal gebeuren in functie van het lokale veiligheidsbeeld en het vastleggen van prioriteiten bij het zonaal politieplan “2008-2011”.

Met betrekking tot de samenstelling van de lokale recherche zal enkel rekening worden gehouden met het personeel dat daadwerkelijk opsporingswerk uitvoert en dat derhalve (meestal) is aangewezen bij een organiek voorziene opsporingsdienst. Hierbij worden, waar ze aanwezig zijn, de onderzoekers van de dienst Jeugd en Gezin en de infocel voor bestuurlijke politie meegerekend. De leden van de diensten, belast met intern toezicht worden hierbij uitgesloten, evenals de leden die gedetacheerd werden naar het AIK of in het eigen korps bij het LIK of in de hoedanigheid van (assistent)-functioneel beheerder zijn tewerkgesteld.”

4.Besluit

Ik hoop met dit betoog te kunnen aantonen dat één, doch misschien de belangrijkste, der voorwaarden opdat de basisfunctionaliteit recherche tot een excellente politiezorg kan evolueren, het optimaal samenwerken tussen de actor justitie en de actor politie is.

5.Vragen?